

ARTH. CHRISTIANSEN fot.

Fig. 1. Udsigt fra Bygholms Mølle mod N. over Glombæk. 7. 9. 1934.

Optegnelser fra Limfjords-Vejlerne

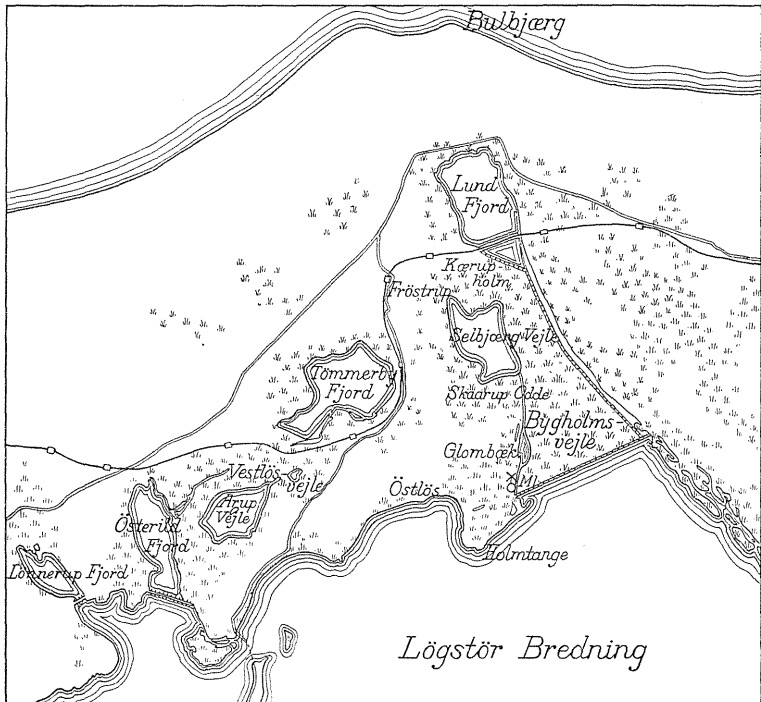
af ARTHUR CHRISTIANSEN.

Denne Oversigt over Vejlernes Fugleliv er udarbejdet paa Grundlag af et stort Antal Dagbogsnotater fra mine Ophold paa Vejlerne i Aarene 1934 til 1937. Opholdene fordeler sig saaledes: 1934: 29. Marts til 31. Marts og 4. Maj til 8. September; 1935: 11. April til 22. April og 3. Juli til 13. August; 1936: 28. April til 24. Maj; 1937: 24. April til 7. Maj. — Tidligste Dato er altsaa 29. Marts, seneste 8. September. Hvad der er meddelt mig om Vinterhalvaarets Fugleliv falder udenfor Artiklens Omraade. Af andenhaands Oplysninger er iøvrigt kun medtaget ganske enkelte efter mit Skøn absolut sikre.

Mit Hovedformaal var Fremskaffelsen af gode Fotografier. Det kan ikke nægtes, at dette meget tidsslugende Formaal gaar ud over Iagttagelsernes Mængde og Alsidighed. F. Eks. bliver Antallet af fundne Reder mindre, hvorved de enkelte Arters Yngleomraade og Hyppighed maa opfattes noget mere skønmæssigt. Til Gengæld giver Ventetimerne i de forskellige

Skjul biologiske Iagttagelser, som vanskeligt faas paa anden Maade. De, der danner Grundlaget for Bogen "Sommer i Vejlerne", skal kun lejlighedsvis berøres her, til Fordel for Data fra Arternes Sommerliv.

Det er sikkert D. O. F.s Medlemmer bekendt, at Vejlerne er afspærret for al uvedkommende Færdsel. Vejlernes nu-

I. FREDERIKSEN del.

Fig. 2. Kort over Vejlerne ved Løgstør Bredning.

værende Ejere, D'Hrr. RASMUSSEN, STURUP og ISAGER, har den fulde Forstaaelse af, hvad Fred i Yngletiden og skaansom Jagtudøvelse om Efteraaret betyder, og det samme gælder for Inspektør WELLING-NIELSEN og Fiskeriinspektør JØRGENSEN. Desto mere taknemlig er jeg for Tilladelsen til uhindret Adgang samt for megen Velvilje og lejlighedsvis Bistand. Fotograf LARSEN, Otterup, ønsker jeg at takke for fototeknisk Hjælp, og adskillige Beboere langs Vejlerne for den Interesse og Hjælpsomhed, jeg mødte under Arbejdet.

Den langt overvejende Del af Tiden havde jeg Station i Telt, anbragt i Plantninger eller andet Læ nærmest muligt det øjeblikkelige Virkefelt i Enge og Moser, hvor jeg efterhaanden færdedes paa alle Tider af Døgnet, dog mindst i Timerne efter Midnat. Som Følge af Teltpladsernes Fordeling fik Østerild Fjord og den sydlige Del af Vesløs Vejle samt den nordlige Del af Lund Fjord mindre grundig Undersøgelse, men disse er ogsaa Vejlernes artsfattigste Partier. Det samme er Tilfældet med den inddæmmede Lønnerup Fjord. — Angaaende Vejlernes Geografi og Historie maa af Pladshensyn henvises til SODBORG's Skildringer i Historisk Aarboeg for Thisted Amt 1909; angaaende de nuværende Naturforhold til det gengivne Landskabsfotografi samt til VAGN HOLSTEIN's Beskrivelse i D. O. F. T. 1932, som stadig har Gyldighed — med den Tilføjelse, at Vejlernes nuværende Udseende ikke er endeligt. Til Eks. er Rørskovene stadig i langsom Bevægelse frem eller tilbage, og de mudrede Dele af Søerne er i Overgang til Mose.

Foruden til Agerland grænser Vejlerne til sandede Overdrev og Strandenge, hist og her Hede- og Klitlandskaber samt Naaleplantager. Det sker, at visse Arter søger en Del af deres Føde uden for Vejlernes egentlige Omraade, ligesom adskillige af Tørlandets Fugle jævnligt besøger Vejlerne i samme Ærinde. Da en skarp Skelnen tildels vil blive vilkaarlig, nævner jeg alle indenfor Vejlernes Grænser bemærkede Arter.

Krikand, *Anas crecca*. Ret alm. Ynglefugl. Antal saavel som Rugesteder er lidt vanskeligt at faa Klarhed over, fordi Rugefuglene stadig mindre holder sig til Vejlernes Udkanter, men spreder sig ind over Rørbevoksningerne, hvor de bor betydelig mere ugenert. Reder med Æg har jeg set i Glombæk og ved Kærup Holme, Hunner med Unger flere Steder i Selbjerg Vejle. At dømme efter de omstrefjende Flokke af Hanner under og efter Rugetiden, Juni Maaned, er Selbjerg Vejle den mest foretrukne, og deres Antal her er ikke ringe. De første Flokke ♂♂ ses fra Begyndelsen af Juni; omkring Midsommer er Flokkene størst, tæller da tildels over 100 Fugle.

I Træktiderne Foraar og Efteraar er Krikanden en af de talstærkeste Svømmeændere, i hvert Fald Nr. 3 efter Graaand og Pibeand. Flokke paa Hundreder drager rundt i alslags Ter-

rain fra Midten af Marts til et Stykke hen i Maj. Navnlig holder de af oversvømmede Enge, hvor de kan naa Bunden med Næbbet. I varmt Vejr ser man dem ofte sovende om Dagen paa Grøftebrinkerne. — Under Efteraarstrækket bringer August de fleste. Fugle andetsteds fra, navnlig Ungfugle, blander sig med Vejlernes i store Flokke, som hyppigst ses i Skumringen, naar de skifter mellem Ædepladserne, paa denne Aarstid fortrinvis Søernes Vige, hvor Bundvegetationen nu er rigest, og Vandet sunket tilpas. I den Tid, der drives Jagt, har en Del af disse Flokke Tilhold i Limfjorden om Dagen.

Atling, *Anas querquedula*. Meget faatalligere som ynglende end Krikanden, ses næsten altid enkeltvis, og meget sjældent Flokke af ♂♂ i Rugetiden. Ikke bemærket som gennemrejsende. Yngleparrene ses i Maj og første Del af Juni, jævnlig i Oversvømmelser ligesom Krikanden, dog ikke paa helt aabne Enge som denne, oftest mellem lave Bevoksninger i Udkanten af Rørskove, hvor de antagelig ogsaa yngler. Æg har jeg ikke fundet, derimod truffet ængstelige Hunner i nævnte Terrain paa flere af Vejlerne. Mærkeligt nok møder man ogsaa af og til ængstelige Hanner, der giver Indtryk af at holde Vagt ved Rede eller Unger. Man bliver i god Afstand opmærksom paa deres mærkelige Stemme.

Pibeand, *Anas penelops*. Talrig Gæst paa Gennemrejse. Om Foraaret ses Flokkene fra Slutningen af Marts gennem April og Maj samt første Del af Juni. Nogle mindre Flokke oversomrer antagelig. Ganske vist er den ikke noteret i Tidsrummet 10. Juni til 4. Juli, men derefter alm. flokkevis hele Juli igennem, medens den første kendelige Tilvækst af nordlige Trækfugle først kommer i Midten af August. Enlige Fugle i For sommertiden eller andre Tegn paa eventuel Ynglen har jeg ikke bemærket.

Spidsand, *Anas acuta*. Hvert Aar i April og første Halvdel af Maj ses spredte Par i Vejlernes Udkanter. Indtil Begyndelsen af Juni bemærkes temmelig tit enlige ♂♂ paa bestemte Steder — senest noteret 9. Juni. Tilsyneladende drejer det sig om ynglende Par, men jeg fik aldrig Bekræftelse ved Fund af Æg, saa heller ikke med Sikkerhed Unger. Faa Par yngler dog

antagelig. Blandt de "mistænkelige" Steder er Kærup Holme og de smaa Engstrækninger nordligst i Glombæk paa begge Sider af Slusekanalen. Oftere ses Par i Saltvandet uden for Fjorddæmningerne. Arten siges at have ruget mere alm. paa Vejlerne i de første Aartier efter Inddæmningen.

I Træktiderne er Spidsanden stadig ret talrig. I Overensstemmelse med Artens Tilbøjelighed for Saltvand søger Flokkene hellere end de andre Svømmeænder til Limfjorden, navnlig i roligt Vejr.

Graaand, *Anas platyrhyncha*. Talrigst ynglende Andeart. Bortset fra de tørreste Engstrækninger er det faa Dele af Vejlerne, Graaanden ikke lejlighedsvis bruger til Yngleplads. Søernes Tagrør, Starbevoksningerne, sumpede Enge, Dæmninger, selv Lyngheder og dyrkede Marker benyttes i Udkanterne. Ingen anden Andeart viser saa stor Tilpasningsevne. Som Yderligheder kan nævnes en tom Storkerede paa en Rørhytte ved Glombæk, samt en svømmende Rede med 4 Æg i et af de yderste Sivbælter i Glombæk paa ca. $\frac{1}{2}$ m Vand. Den lignede i Anbringelse og Opbygning en Lappedykkerrede, naar undtages, at Kanten ragede 8—10 cm over Vandfladen. Antagelig har Anden bygget oven paa en Lappedykkerrede. Æggene laa i Fugtighed, men Anden rugede fast. Jeg fandt den med Baad fra Søen 14. Juni 1934. Det sene Tidspunkt tydede paa omlagt Kuld. Graaanden er meget lunefuld overfor Forstyrrelser, og en betydelig Del af de første Kuld, der gerne lægges sidst i April, gaar tabt som Følge af, at de anbringes lettilgængeligt, fordi Vandet endnu staar højt over Kær og Enge. I regnrige Somre bemærkes en Forhaling af Ungernes Flyvedygtighed paa en Maaned eller mere, og halvvoxsne eller ganske smaa Kuld træffes langt ind i August, medens de første Unger normalt flyver omkring 1. Juli. Mærkeligt nok har jeg enkelte Gange set baade ♂ og ♀ lette fra Ungerne.

Skeand, *Spatula clypeata*. Som karakteristisk Engfugl ruger den alm. i Eng- og Kærstrækninger paa alle Vejlerne, dog uden Tvivl talrigst i de østlige Halvdele af Bygholm- og Selbjerg Vejler samt ved Lund Fjord. Alt i alt mener jeg, at den er mindre hyppig end Taffelanden, som i Redeantal følger nærmest efter Graaanden.

Ca. 10. April ankommer de første Skeænder, og flere eller færre ses paa Gennemrejse Resten af Maaneden. Reder med Æg findes normalt fra sidste Uge af April, gerne i Kanten af Dæmningerne af Hensyn til Fugtigheden paa Engene. En Del af disse første Kuld forstyrres af Kvæget. Nyklækkede Unger kan ses hele Juni og Juli Maaned. Under Opvæksten træffes Kuldene omtrent de samme Steder som Graaænderne, foretrækker dog lavere Vand og mere spredt Vegetation.

Gravand, *Tadorna tadorna*. Nogle ruger regelmæssigt i selve Dæmningerne, tildels i gamle Rævegrave. Hver Sommer gaar desuden ikke faa Par med smaa Unger fra de omliggende beplantede Lyngbakker direkte ud i Vejlerne, hvor Ungerne saa vokser til i Søer og Kanaler, altsaa overvejende i Ferskvand, hvilket tilsyneladende bekommer dem godt. Truet af Fare i de smalle Kanaler ser man dem dykke behændigt, endog svømme længere Stræk under Vandet. Familiernes træffes paa alle Vejlerne, ogsaa længst fra Limfjorden. Paa Hannæs er Gravanden gammel og talrig Ynglefugl. Fra Ankomst til Æglægning, altsaa i Parringstiden, færdes alle disse Par ude paa Vejlerne, og det er derefter naturligt, at de ogsaa fører Ungerne derud.

Sangsvane, *Cygnus cygnus*. 30. Marts 1934 græssede smaa Flokke paa Bygholm- og Selbjerg Vejlers halvt oversvømmede Enge, og en gammel Fugl fandtes død paa den nordøstlige Del af Selbjerg Vejle. Større Flokke siges at gæste Søer og Enge hyppigt i Vintermaanederne.

Troldand, *Aythya fuligula*. Tidligt Foraar ses mange Smaaflokke sammen med andre Dykænder i Søer, Kanaler og dybere Oversvømmelser. Under Æglægningen i Maj træffes sædvanligt kun Par, derefter ♂♂ enkeltvis paa Rugepladserne nogen Tid, inden de atter samler sig i Flokke paa Søerne. Den største Flok, paa ca. 60, saas i Bygholm Vejle 7. August 1935. Nogle oversommer muligvis uden at yngle.

Adskillige Troldænder yngler spredt over Vejlerne, hvor Yndlingslokaliteten findes, Søgræsbevoksninger nogenlunde tæt ved dybt Vand. Antallet er vistnok tiltagende. De smaa Unger føres straks af Hunnen ud paa dybt Vand. Troldanden dykker

ikke gerne paa saa lavt Vand som Taffelanden. De seneste Kuld udklækkes i Begyndelsen af August, sikkert omlagte.

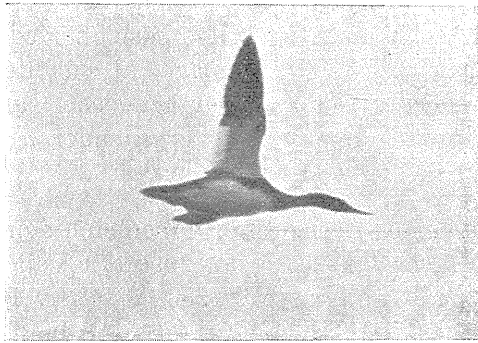
Bjergand, *Aythia marila*. Smaa Flokke af begge Køn, aflagende i Antal gennem April og Maj, oversommer i Søerne og ses nu og da flyvende over Dæmningerne til og fra Limfjorden. Det synes paafaldende, at man ser flest ♂♂, det samme gælder jo for Troldanden. Grundet Formodning om Ynglen mente jeg at have 1934, men usvigeligt Bevis kom mig ikke i Hænde, mens Tid var. Omkring 1. Juli saas i en Kanal paa Bygholm Vejle 2 Ænder, som jeg ansaa for at være Bjergænder. De havde hver et Kuld smaa Unger. 2 ret utydelige Afstandsfotografier af det ene Kuld, indsendt sammen med Meddelelse om Jagttagelsen til D. O. F. T., blev forelagt en svensk Bjergandekyndig, som kom til den Opfattelse, at det var en Troldand uden Top og med abnorm stor Næbrodsplet. Meddelelsen blev derefter henlagt. Jeg vil dog antage, at enkelte Bjergænder yngler paa Vejlerne. Det maa her bemærkes, at unge Fugle undertiden skydes sammen med Troldænder og Taffelænder paa Jagterne i de første Augustdage.

Taffeland, *Aythia ferina*. Efter Graaanden den talrigst ynglende Andeart. Den findes rugende paa alle Vejlerne, dog tættest i Søerne paa Selbjerg- og Bygholm Vejler. Reden bygges normalt mellem Tagrør og er næsten altid omgivet af Vand, findes ofte mellem Blishønereder. De første Æg lægges sidst i April, men Tidspunktet retter sig maaske noget efter Vandstanden paa de foretrukne Ynglepladser. Nyklækkede Unger kan ses hele Juni og Juli igennem, selvom de sidste maa stamme fra omlagte Kuld. Tidligste Kuld Unger saas 27. Maj (1934). Størstedelen udklækkedes i første Uge af Juni. I April og Maj ses mange ♂♂ følge samme ♀, en halv Snes ikke usædvanligt. ♂ ruger ikke, men holder som Regel til omkring Reden i den første Rugetid. Jeg har kun set ♀ sammen med Ungerne. Større Flokke af omstreffende ♂♂ ses først ca. en Uge ind i Juni.

I Marts og April gaar et betydeligt Foraarstræk gennem Vejlerne. Store Flokke ses da, foruden paa alle Søer og Over-svømmelser, ogsaa i Mosehullerne paa Hannæs.

Hvinand, *Bucephala clangula*. I Foraarsmaanederne indtil Begyndelsen af Maj iagttages hyppigt Smaaaflokke, flyvende eller hvilende paa dybt Vand i Søerne, ogsaa de mest ferske. De dykker imidlertid ikke efter Føde og ses overvejende i stormfuldt Vejr. Flokkene indeholder begge Køn, dog ikke parvis. Enkelte, formentlig oversomrende, viser sig nu og da i Juni og Juli. — SODBORG har iagttaget Arten indtil 14. Maj paa Selbjerg Vejles Sø og mener, de er parret inden Afrejsen.

Sortand, *Melanitta nigra*. Hørt regelmæssigt hvert Foraar paa natlig Gennemrejse, senest 17. Juni (1934); derimod er den ikke bemærket paa Søerne som Hvinanden. Smaa Flokke oversommer i Limfjorden og paa Havet uden for Bolbjerg.

ARTH. CHRISTIANSEN fot.

Fig. 3. Toppet Skallesluger. Bygholm Vejle 23. 6. 1934.

Toppet Skallesluger, *Mergus serrator*. Nogle Par ruger under Buskadser paa Dæmningerne nærmest Limfjorden og maa døje megen Forstyrrelse fra Krager og Skader. Unger ses fra ca. 25. Juni. En Del af Kuldene føres til Limfjorden, men adskillige vokser til i Vejlernes Kanaler. Ogsaa voksne Fugle, parvis eller i mindre Flokke, ses Foraar og Sommer jævnlige fiskende i de lave Ferskvande langt ind over Vejlerne.

Sædgaas, *Anser fabalis*. Nogenlunde store Flokke iagttages paa Engene endnu i Begyndelsen af April, men efter 1. Maj har jeg ikke med Sikkerhed bemærket Arten.

Graagaas, *Anser anser*. Hvor mange Aar Graagaasen har ynglet paa Vejlerne er usikkert. HOLSTEIN's Iagttagelser 1928 tyder meget paa Ynglefugle; ifølge lokale Udsagn til mig gaar de første Redefund over 15 Aar tilbage, men adskillige fhv. Rugepladser er forladt p. Gr. af Forstyrrelse. Enkelte Steder, hvor de har haft Fred, ruger de stadig Aar efter Aar. Foraaaret 1937 anslog jeg Yngleparrene til 12—15, fordelt paa Selbjergsøen, Glombæk og Vesløs Vejle, men Antallet er jævnt stigende og ligger maaske nu (1939) over 20 Par, ligesom nye

ARTH. CHRISTIANSEN fot.

Fig. 4. Rede af Graagaas. Glombæk 28. 4. 1937.

Lokaliteter bliver beboet. Læge B. GRANDAL, Fjerritslev, meddeler saaledes, at han Foraaaret 1939 fandt en Rede paa et nyt Sted i Rørskovene langs Afvandingskanalen fra Lund Fjord, Øst for Selbjerg Vejle. Der var 6 Æg, som blev heldigt udruget. — De ældre Par begynder antagelig Æglægningen sidst i Marts, idet Gæs med smaa Unger ses fra Begyndelsen af Maj. De 6 Reder, jeg har set paa Vejlerne, har alle været udmærket skjult.

Foruden de rugende huser Vejlerne hver Sommer nogle Flokke ikke-ynglende Graagæs, maaske mindreaarige Fugle. Deres Antal er paaafaldende stort i Forhold til de ynglendes og

kan overstige 200, naar flere Flokke samler sig. De er meget sky, færdes navnlig paa de østlige Vejler, men trækker iøvrigt vidt omkring for at græsse paa Engene, besøger i Foraarstiden ogsaa lejlighedsvis afsides, nyspirede Kornmarker.

Knortegaas, *Branta bernicla*. I April og det meste af Maj ligger ofte talstærke Flokke i Limfjorden tæt uden for Dæmningerne, og 22. April 1935 saa jeg en Flok paa ca. 250 slaa ned og græsse ivrigt i en Eng paa Holmtange; derimod er den ikke bemærket paa selve Vejlernes Areal. — 5. Juli 1934 svømmede én i Limfjorden tæt ved Bygholm, antagelig anskudt.

Dværglappedykker, *Podiceps ruficollis*. Vistnok ikke sjælden Ynglefugl i flere af Søerne, skønt det er sjældent at faa den at se. Dens Parringsskrig høres om Foraaret til hen i Juni. Rede fandtes ikke.

Sorthalset Lappedykker, *Podiceps nigricollis*. Den yngler ret alm. i Søerne, flest paa de østlige Vejler, hvor den kommer næst efter den Toppede Lappedykker i Antal. Denne Art ruger nu og da i mindre Kolonier og ofte paa meget grundt Vand, hvor Bunden næsten gaar tør under Rugningen. Omkring Midten af Maj findes de første Æg, og midt i Juni ses de gamle med Unger paa Ryggen.

Rødhalsed Lappedykker, *Podiceps griseigena*. Almindelig i alle Søerne, skønt ynglende noget mere spredt end de andre. Baade denne Art og den Toppede Lappedykker er fuldtalligt til Stede i Slutningen af Marts (forudsat Isen er borte), medens de Sorthalsede Lappedykkere synes at ankomme lidt senere. Parringsleg iagttages fra Ankomsten til langt hen i Juni, men Skrigene høres ogsaa nu og da, mens Ungerne vokser til, selv 25. August og 6. September har jeg hørt dem (1934). Æglægningen foregaar i Begyndelsen af Maj, f. Eks. Rede med 3 Æg ved Kærup Holme 3. Maj 1937. — Redebygning og Vanddybde svarer omtrent til den Toppede Lappedykkers, og begge Arter ruger til Tider mellem meget aabne Siv.

Toppet Lappedykker, *Podiceps cristatus*. Talrigste Lappedykkerart, findes i alle Søer samt større Kanaler med Rørvækst. Fra sidst i Marts tilstede parvis paa Ynglepladserne.

Aabne Kolonier paa 5—20 Reder er alm. af denne Art, dog er der altid tomme Reder imellem, maaske "Ekstrareder". Reden bygges sædvanligt mindre skjult og paa dybere Vand end de andre Arters. Første Unger udklækkes ca. 25. Maj. Efter 20. Juli træffes endnu enkelte Reder med Æg, mens de ældste Unger paa denne Tid er flyvedygtige. — Allerede HOLSTEIN bemærkede den stærke Lufttrafik af denne Art over Dæmningen mellem Glombæk og Selbjerg Vejle og satte den i Forbindelse med et Ernæringsspørgsmaal. Herom er der ingen Tvivl, men da Trækket over Limfjordsdæmningen er meget ringe paa de samme Tider af Døgnet og af Sommeren, er det antagelig Selbjergsøens Lappedykkere, der besøger Glombæk, hvis Bund er tættere bevokset og sikkert rigere paa Føde. Trækket er livligst omkring Begyndelsen af Juni, foregaar baade enkelt- og flokkevis og i begge Retninger, men kulminerer i sydlig Retning i Minutterne omkring Solnedgang.

Plettet Rørvagtel, *Porzana porzana*. At dømme efter det vidtlydende natlige Parringskrig er den alm. flere Steder, eksempelvis i det nordøstlige Hjørne af Vesløs Vejle og vestom Skaarup Odde, ogsaa hørt fra Moseterræn paa Hannæs. Det høres i Maj, Juni og første Uge af Juli, tidligst 7. Maj 1934, 6. Maj 1935, 10. Maj 1936. Rørvagtelen yngler mere spredt og faatalligt end Vandriksen.

Vandrikse, *Rallus aquaticus*. Yngler alm. langs visse lavvandede Søbredder med meget Dynd samt Star og Søgræs. Fra disse Steder høres dens vidtlydende natlige Skrigekor i Maj og det meste af Juni. Ogsaa denne Art yngler i flere af Mosedragene paa Hannæs. Udenfor Yngletiden røber den sig kun ved en mærkelig hæs Knurren. Parringskriget høres ikke saa sjældent fra flyvende Fugle om Natten.

Rørhøne, *Gallinula chloropus*. Den yngler forholdsvis faatalligt paa enkelte bestemte Steder, gerne dyndrige afsides Partier af Søerne. Forøvrigt er dens Sommertilværelse paa Vejlerne langt mere skjult end Blishønens. Paafaldende er de hyppige natlige Flyveture. Særlig i Maj og Juli hører man dens letkendelige Skrig over Søer, Enge og Omegnens Marker.

Blishøne, *Fulica atra*. Mange Strækninger af Søerne er an-

tagelig "mættet" med Blishøns, da egentlige Kolonier af denne Fugl vist er utænkeligt. Mindre end $\frac{1}{2}$ Snes Meters Afstand mellem Rederne er sjældent. Friske Æg kan findes fra midt i April til langt hen i Juli, ja selv ind i August har flere Lokalkendere hævdet over for mig. Der synes ikke at være noget i Vejen for, at Par med tidligt opfødt første Kuld kan yngle to Gange i Sommerens Løb ligesom alm. hos Rørhønen. Det er givet, at en Mængde Par faar første Kuld Æg ødelagt af Krager eller Maager i de aabne, fjorgamle Rør; Æggene spises ogsaa hist og her af Befolkningen.

Udenfor Yngletiden færdes Blishønsene flokkevis i Over-
svømmelser og Søer. Navnlig tidligt Foraar gaar de tit paa Land for at græsse eller hvile i Læ bag Dæmningerne. Alle-
rede ved Midsommertid begynder Ungfuglene at flokkes. Sidst i August tæller nogle Flokke adskillige Hundrede, men nu holder de sig næsten altid ude paa dybere Vand.

Trane, *Grus grus*. 30. April 1936 hørte jeg én flyve mod Nord om Aftenen over Højbjerg ved Tømmerby Fjord.

Vibe, *Vanellus vanellus*. Talrigt ynglende. Fordelingen er dog langt fra jævn, idet den retter sig efter Jordbundens Fødemængde. Faatalligst beboet er derfor de sandede Dele af Vejlerne, talrigst f. Eks. de gamle Fjordbredder, hvor Bunden er mudret og frugtbar, samt de endnu ikke rørbevoksede fhv. Holme. Af samme Grund flokkes Ungfuglene langs Vejlernes Udkanter samt paa Sandene i Limfjorden. — Første Rede fundet 12. April (1935), indeholdt 2 Æg ødelagt af Nattefrost. Paa de fugtigste Engstrækninger ruger en Del Viber oven paa Dæmninger og Kanalbrinker.

Strandhjejle, *Squatarola squatarola*. Faatallig og uregelmæssig Efteraarsgæst, hørt ved Tømmerby Fjord og i Bygholm Vejle 8. og 9. August 1935 sammen med andre Vadefugle.

En Række af de Vadefuglearter, som slaar sig ned ved Limfjordskysterne paa Gennemrejse, besøger mere eller mindre hyppigt Vejlernes strandagtige Partier, særlig de sandede Strækninger nærmest Limfjorden i Bygholm og Arup Vejler samt Østerild Fjord. Det gælder forskellige Ryler og Klirer, Hjejler, Præstekraver, Strandskader, Spover, Kobbersnepper m. fl.

Nordlig Hjejle, *Charadrius apricarius apricarius*. Flokke af varierende Størrelse ses og høres alm. fra ca. Midten af April til langt hen i Maj, som oftest trækkende mod Nord og Øst. 1934 saa jeg Smaaflokke endnu 27. Maj, i 1936 d. 23. Maj. En fast Rastplads, hvor Hjejleflokkene med ret stor Sikkerhed kan træffes omkring Midten af Maj, men som ogsaa benyttes om Efteraaret, er den Del af Hovsør-Røn, som ligger uden for den store Dæmning over Mundingen af Østerild Fjord. Ikke sjældent ses mindst 100 i samlet Flok. Sydtrækket begynder i Slutningen af Juli. Tidligste Dato var 21. Juli 1934, da to Fugle med endnu helt sort Bryst saas. Større Flokke kommer dog først hen i September.

Præstekrave, *Charadrius hiaticula*. Paa Vejlernes Terrain yngler den meget faatalligt, almindeligt derimod langs Limfjordskysterne samt paa flere af de Odder og Holme, som udgør de gamle Strandbredder. I Juli og August besøger omstrefjende Ungfugle de fleste Kanaler og ubevoksede Søbredder og ses da ogsaa i Flokke paa op til adskillige Snese.

Strandskade, *Haematopus ostralegus*. Alm. ved Limfjorden. Spredte Par yngler langt ind over Vejlernes Enge. Reden oftest paa Dæmninger og Brinker. Ligesom Præstekraven ruger adskillige Strandskader stadig paa de gamle Fjordstrande i sandede Kornmarker o. l. Steder. Sikker Gæst om Efteraaret langs Søer og Kanaler, dog aldrig større Flokke.

Smaaspove, *Numenius phaeopus*. Ikke sjældent som gennemtrækkende, om Foraaret dog uregelmæssigt, høres mest passere om Natten i April og Maj, tidligste Dato 14. April. — Det første Sydtræk mærkes sidst i Juni. Ret store Flokke ses jævnligt i sidste Halvdel af Juli samt i August, som Regel flyvende, sjældent hvilende eller søgende Føde paa Vejlernes Terrain. Derimod holder begge Spovearter af at hvile paa Holmtange Syd for Bygholm.

Storspove, *Numenius arquatus*. Almindelig paa Gennemrejse, om Eftersommeren talrig. Tilsyneladende er Foraarstræk kun iagttaget i April, i hvert Fald har jeg ikke Notater efter 30. April. Sydtrækket begynder tidligt, det første set 8. Juni (1934); i Begyndelsen enkeltvis, men flokkevis allerede midt i Juni.

Gennem Juli og August trækker mange, tildels store Flokke mod Syd og Sydvest.

Lille Kobbersneppe, *Limosa lapponica*. I første Halvdel af Maj set trækkende over Vejlerne i mindre Flokke. Paa Sandene i Limfjorden færdes samtidig Flokke paa indtil nogle Hundrede.

ARTH. CHRISTIANSEN fot.

Fig. 5. Sorthalet Kobbersneppe, nær ved Reden. Bygholm Vejle 13. 5. 1934.

Sorthalet Kobbersneppe, *Limosa limosa*. Den yngler sparsomt paa Bygholm Vejle, den nordlige Del af Vesløs Vejle samt den sydlige Del af Selbjerg Vejle, fortrinsvis paa de tørre Dele af Engene. Det samlede Antal har hidtil neppe oversteget 20 Par, visse Aar maaske kun halvt saa mange, idet Tallet synes at variere. Kolonier har jeg ikke fundet Antydning af; som Regel er der flere Hundrede Meter mellem Rederne. Det første fuldlagte Kuld er fundet 5. Maj, men allerede ca. 20. Maj ses de første Unger. Overensstemmende med Fuglens Skyhed og aabne Redeplads taaler Æggene mange Timers Afkøling

uden at skades. Ankomst midt i April, tidligste Dato 12. April. Naar Ungerne er voksne, synes flere Familier at samles i Flok, eller muligvis drejer det sig om en mindre Tilgang fra mellem-svenske Ynglepladser. Flokke paa en halv Snese ses af og til i Juli, men efter Midten af August er de forsvundet.

Mudderklire, *Tringa hypoleucos*. Hyppig i Træktiderne ved Søbredder og Kanaler. Om Foraaret ses den fra sidste Tredjedel af April (første 19. April) til Begyndelsen af Juni. Første Sydtræk bemærkedes 4. Juli, og vedvarer i hvert Fald ind i September. Navnlig om Foraaret har de visse Yndlingssteder, aabne lerede Brinker, hvor tilsyneladende de samme Par eller Smaaflokke holder til hver Dag. At der skulde være Ynglefugle imellem, havde jeg ingen Mistanke om, før HOLSTEIN fremsatte Formodningen her i D. O. F. T. 1936. Nogle Dage omkring 20. Maj 1936 holdt jeg da skarpt Øje med to Par, som konstant vendte tilbage til samme Sted, hver Gang de blev forstyrret. Stedet var Dæmningen øst om Tømmerby Fjord, ca. 200 Meter Nord for Maskinhuset, langs Engens Oversvømmelse. Naar en Times Tid var gaaet i Ro, forsvandt en af dem over Dæmningen og vendte ikke tilbage. Jeg "kæmmede" et langt Stykke Dæmning grundigt og tror ikke, det drejer sig om Ynglefugle.

Tinksmed, *Tringa glareola*. Regelmæssig, men faatallig Ynglefugl paa selve Vejlearealerne, hvor ret faa Steder svarer til Fuglens Yndlingslokalitet: Hedemoser. Dens Tilpasningsevne synes lige saa ringe som Hjejleens. "Stationære" Par findes paa nogle af de gamle Næse og Fjordbredder, f. Eks. Kærup Holme, Bygholm, flere Steder ved Tømmerby Fjord og navnlig Nord og Vest om Vesløs Vejle. Dens Parringsfløjt minder om Rødbenens, men er kendelig raskere i Takten og højere i Tonen. Det høres hyppigt i Maj og Juni, men hvert Par overflyver i Parringstiden mægtige Strækninger, saa den yngler ikke nær alle de Steder, hvor den høres. Jeg fandt ingen Reder.

Paa Foraarstræk er den yderst faatallig, paa Sydtræk derimod ret almindelig i smaa Flokke fra Slutningen af Juli; ses og høres ofte sammen med Mudderklirer, søgende Føde i Kanalerne.

Svaleklire, *Tringa ochropus*. Den er kun noteret én Gang paa Foraarsstræk (hørt 26. April 1937 om Aftenen), saa det maa være meget sparsomt. Om Efteraaret er den til Tider lige saa talrig som Mudderkliren og ses oftere i Flok. Trækket begynder de første Julidage (første Dato 3. Juli 1934) og vedvarer ind i September. Hele August ses Flokke paa 20—30 almindeligt paa Vej mod Syd eller lettende fra Søbreddernes lave Starbevoksninger, sjældent fra samme aabne Terræn som de andre Klirer. De har ikke saa lidt af Bekkasinernes Tendens til at "trykke".

Rødben, *Tringa totanus*. Sidst i Marts ankommer de første. Rødbenen yngler omtrent overalt paa Engene, tildels talrigere end Viben. Ruger desuden i alle de tilstødende Kærstrækninger. Hvis et samlet Skøn over Antallet var muligt, vilde det beløbe sig til mange Hundrede Par.— Fra hen i Juli færdes Rødben familievis og flokkevis, hvorsomhelst der er fugtigt. En Del af disse Flokke, maaske Flertallet, er utvivlsomt gennemtrækkende Fugle nordfra. Uden for Dæmningerne i Limfjordens Fladvand ses altid Rødben.

Sortklire, *Tringa erythropus*. Foraarsstrækket falder i første Halvdel af Maj, Efteraarsstrækket i August (1935 dog hørt 19. Juli). Den er talrigst om Foraaret, ses i Smaaflokke sammen med Hvidkliren, men over $\frac{1}{2}$ Snes i samme Flok er sjældent. Om Efteraaret ses mest enkelte Individier, og Fløjtet høres ikke sjældent om Natten.

Hvidklire, *Tringa nebularia*. Talrig paa Gennemrejse baade Foraars og Efteraars. Foraarsstrækket falder fra ca. 1. Maj til 10. Juni. Maj igennem hører man deres Skrig hver Nat og træffer dem hver Dag i Engenes Oversvømmelser, undertiden i Flokke paa 20—50, dog gerne i mindre Forsamlinger eller spredt over store Strækninger. Bemærkelsesværdigt er Sammenholdet mellem Hvidkliren og Sortkliren, som skyldes Overensstemmelse i Levevis og Temperament. Begge Arter ses meget tit i samme Flok om Foraaret, men sjældent i Selskab med andre Klirer. Indenfor Flokkene er Hvidkliren altid i Overtal.

Gennemrejsen om Efteraaret varer ret længe, begynder i første Halvdel af Juli og fortsættes endnu ind i September.

Trækket foregaar hele Døgnet. Saa store Flokke som i Maj har jeg ikke set om Efteraaret, selv om Ædepladserne nu er stærkt indskrænkede.

ARTH. CHRISTIANSEN fot.

Fig. 6. Hvidklire søger Føde. Selbjerg Vejle 3. 8. 1935.

Brushane, *Philomachus pugnax*. Findes som Ynglefugl paa alle Vejlerne, men i meget varierende Antal. Til Rugeplads foretrækkes kraftig og tuet Græsbevoksning. Talrigst beboet er f. Eks. Dele af Selbjerg Vejle og Nordenden af Vesløs Vejle, langt mere spredt de aabne Enge, hvor Flokkene af kæmpende ♂♂ er smaa og ikke stationære, idet de foranstalter Opvisninger snart hist, snart her. De største Legepladser findes langs Vejlernes Udkanter paa Dæmninger eller Smaaholme i Oversvømmelserne. Her optræder ikke sjældent indtil en Snes ♂♂ samtidig. Tidligste Ankomstdato 19. April (1935). Allerede midt i Maj kommer de første Unger. I Løbet af Juli mister ♂♂ Kraven, men holder efter Legetiden stadig sammen i Flokke, mens ♀♀ og Ungfugle mest træffes enkeltvis om Efteraaret.

Gennemrejse foregaar i begge Retninger; ret store Flokke (paa ca. 50) med begge Køn ses i April, nogle af ♂♂ med kun halvt udviklede Kraver.

Klyde, *Recurvirostra avosetta*. Yngler faatalligt paa Bygholm-, Vesløs- samt undertiden paa et Par af de andre Vejler. Rugepladserne er ikke konstante, Koloniernes Størrelse heller ikke, oversteg neppe noget Aar 50 Par tilsammen og syntes aftagende. Deres Yndlingsterrain falder tildels sammen med Hættemaagernes, hvad de lider noget under, direkte eller ved Ægindsamlingen; men ogsaa andre Aarsager maa være medvirkende. Ankomst omkring Midten af April; første noteret 14. April 1935, en Flok paa 7 ved Kærup Holme. Før og efter Rugetiden færdes de ofte i Limfjordens Fladvand. 1. Juni har jeg set de første spraaede Æg. Efterhaanden som Ungerne kan flyve, forsvinder Klyderne familievis, og Gennemrejse foregaar neppe. Senest noteret 14. August.

Dværgryle, *Calidris minuta*, og **Temmincks Ryle**, *Calidris temminckii*, optræder uregelmæssigt i smaa Flokke ved Kanalerne i August, undertiden i Slutningen af Juli.

Islandsk Ryle, *Calidris canutus*. Mindre Flokke gæster nu og da i August Oversvømmelser og Kanaler paa de ydre, sandede Engstrækninger.

Ryle, *Calidris alpina*. Yngler paa alle Vejlerne, i Forhold til Engenes Størrelse dog ikke særlig talrigt. Det er muligt, at de mange Hættemaager generer den; jeg har fundet flere Reder med ødelagte Æg. Den foretrækker Dele af Bygholm og Vesløs Vejle. Flokke paa indtil nogle Hundrede af Racen *C. a. alpina* strejfer jævnlige i Træktiderne ind over Vejlerne og søger Føde i lave Oversvømmelser med Sandbund.

Krumnæbbet Ryle, *Calidris testacea*. I Ryleflokkene, som besøger Vejlerne i August, ses af og til en enkelt Fugl af denne Art.

Horsegøg, *Capella gallinago*. Talrig baade som ynglende og paa Træk, navnlig Efteraarstræk; dog ses mindre, trækkende Flokke ogsaa i April, medens Ynglefuglene længe har opholdt sig paa Rugepladserne. Disse er begrænsede til ret smalle,

moseagtige Dele af Engene, mest langs Udkanterne. Til Gengæld kan de være tæt beboede som f. Eks. Vesløs Vejles nordøstlige Hjørne, hvor man paa stille Aftener kan høre "Brægen" fra mindst 20 ♂♂ samtidig. Parringsflugten begynder sidst i Marts og varer til henved Midsommer; undtagelsesvis hørtes én bræge 24. August 1934 ved Tømmerby Fjord. Efteraarsflokke ses paa Trækstederne allerede fra Midten af Juli, maaske omstrefjende Ungfugle. I Løbet af August stiger Antallet jævnt, og der træffes nu Horsegøge ved alle Kanaler og fugtige Dele af Engene; i Begyndelsen af September ses saaledes Flokke paa flere Hundrede i Sydenden af Bygholm Vejle.

ARTH. CHRISTIANSEN fot.

Fig. 7. Dværgmaage. Selbjerg Vejle 4. 5. 1937.

Dværgmaage, *Larus minutus*. Det lykkedes mig ikke at genfinde de Kolonier, som HOLSTEIN konstaterede i 1928, 1929 og 1931, enten det nu skyldes ophørt Ynglen eller mangelfuld Eftersøgning. Ikke helt faa havde dog fast Tilhold hvert Foraar paa de gamle Ynglestrækninger, og i Juli saas Ungfugle, som antagelig var udruget paa Vejlerne. Paa den anden Side færdedes Smaaflokke af gamle Fugle hele Sommeren paa Steder, hvor der ikke kunde være Tale om Ynglen, og viste heller ikke den "Nysgerrighed", Ynglefuglen er kendt for. Dværg-

maagerne flyver tit ind over Rørskovene paa Jagt efter Myg, Guldsmede og andre Insekter. Deres Føde svarer mere til Sortternernes end til Maagernes. Den styrtedykker aldrig.

Hættemaage, *Larus ridibundus*. Absolut talrigste Ynglefugl. Tyndest beboet er for Tiden Lund- og Tømmerby Fjord. Paa Bygholm- og Selbjerg Vejle ansaa jeg 50 Tusind Par for sandsynligt, nogle Aar er der maaske flere. Et samlet Skøn er dog usikkert paa Grund af Fladernes Størrelse og Koloniernes meget vekslende Tæthed. Vesløs Vejle og Østerild Fjord huser maaske halvt saa mange. Tæt Bebyggelse findes paa Dyndbanker i Søerne, langs Engenes Kanaler og navnlig paa de aabne udstrakte Sivbevoksninger, hvor der staar Vand om Foraaret; men Tendensen til at flytte fra Aar til andet kommer tydeligt frem. Aarsagen er mange Steder utvivlsomt Rørskovens Frodighed, andre Steder er den upaaviselig, tildels maaske Æg-samling. De første Æg findes i Slutningen af April, og i de sidste Dage af Juni ser man flyvedygtige Unger. I Løbet af Juli affolkes Kolonierne fuldstændigt, og derefter ses kun strejfende Selskaber af Ungfugle.

Stormmaage, *Larus canus*. Yngler ikke, ses endog sjældnere end Dværgmaagen. Fra Limfjorden, hvor der gerne gaar en Del langs Dæmningerne, strejfer de nu og da ind over Engene, muligvis i samme Ærinde som Kragerne, i hvert Fald jages de hidsigt f. Eks. af Kobbersnepperne. Stormmaagen yngler i det hele taget sparsomt i det nordvestlige Jylland.

Sølvmaage, *Larus argentatus*. En jævnlig, men faatallig Gæst ved Søerne, hyppigst i April—Maj og August—September, nu ogsaa omstrejfende over Engene, maaske efter Føde. Træk-kende mellem Limfjorden og Vesterhavet er den altid talrigst over de østlige Vejler.

Sildemaage, *Larus fuscus*. I April og først i Maj strejfer nogle ind fra Limfjorden, gerne parvis. En temmelig stærk Stigning i Antallet kommer mod Slutningen af Juli. Ved en enkelt Vandpyt paa Selbjerg Vejle talte jeg saaledes 21. Juli 1935 182 Sildemaager, overvejende udfarvede, sammen med 13 Svartbage og mange andre Trækfugle.

Svartbag, *Larus marinus*. Den er mærkelig nok en hyppig og til Tider talrig Sommergæst paa alle Vejlerne, fortrinsvis de østlige. Baade udfarvede og yngre ses, og i al Slags Vejr, men Flokkene er størst i Storm, f. Eks. 18. Maj 1934, da en Flok paa over 100 saas midt paa Engene i Selbjerg Vejle. I August tiltager Antallet. Under Vestenstorm 2. September 1934 stod en Flok paa ca. 400, iblandet enkelte Sølv- og Sildemaager, tæt samlet om en Kanal paa Bygholm Vejle. Ofte høres deres Skraal fra Søerne om Natten. De søger sjældent Føde paa Vejlerne, udover at de har et godt Øje til anskudte Fugle. Saaledes saa jeg 6. September 1934 en Svartbag efter en kort Kamp gøre det af med en voksen Blishøne paa Tømmerby Fjord, og Inspektør JØRGENSEN saa et ganske lignende Tilfælde paa Lund Fjord 13. April 1935.

Dværgterne, *Sterna albifrons*. Træffes af og til fiskende i Kanalerne, indtil hen i Juli som Regel parvis. Yngler ikke paa Vejlerne, derimod paa Holmtange og andre Steder ved Limfjorden.

Fjordterne, *Sterna hirundo*. Ruger paa de fleste af Vejlernes Enge, men i Forhold til Arealernes Størrelse noget spredt og faatalligt. Ca. 1. Maj er enkelte begyndt at komme og fiske i Kanalerne. De mest foretrukne Bopladser er Smaaholme i Oversvømmelser, hvor Ternene ganske vist generes vedholdende af Hættemaagerne. Det første Æg har jeg set den 14. Maj (1934).

Havterne, *Sterna macrura*. Findes neppe ynglende paa Vejlernes Omraade. Enkelte besøger en Gang imellem Fjordternernes Ynglepladser, fisker lidt i Kanalerne og forsvinder igen.

Splitterne, *Sterna sandvicensis*. Yngler ikke, skønt ikke sjældent iagttaget parvis i Begyndelsen af Maj. Betydelige Flokke af gamle og unge Fugle drager jævnlige omkring over alle de større Søer hvert Aar i Juni og Juli, hyppigst over Selbjerg Vejle. De kommer ind fra Limfjorden og forsvinder samme Vej. Jeg er ikke helt sikker paa at have set dem fiske i Vejlernes Søer — Splitternen er som bekendt udpræget Saltvandsfisker — men tvivler ikke om, at de gør det. Det kan vanskeligt indses, hvortil disse gentagne Massetogter ellers skulde

tjene, selvom det rimeligvis er en Tradition, der opretholdes fra Vejlernes Saltvandstid.

Sandterne, *Gelochelidon nilotica*. Jeg har mærkelig nok ikke truffet Æg af denne Art, men jeg antager, at der yngler nogle Par paa de tørre Dele af de østlige Vejler. I Maj ser man deres Parringsleg paa visse Favoritpladser, Dæmninger eller tørre Smaaholme med Vand omkring, som de dog forlader uden at lægge Æg; men ogsaa senere paa Sommeren flyver de ofte med Fisk, som de fanger i Oversvømmelserne. Efter Midten af Juli er de alle forsvundet. Et konstant Tilholdssted er Holmtange ved Bygholm, men heller ikke her kunde jeg konstatere Yngel.

ARTH. CHRISTIANSEN fot.

Fig. 8. Rede af Sortterne. Selbjerg Vejle 21. 5. 1934.

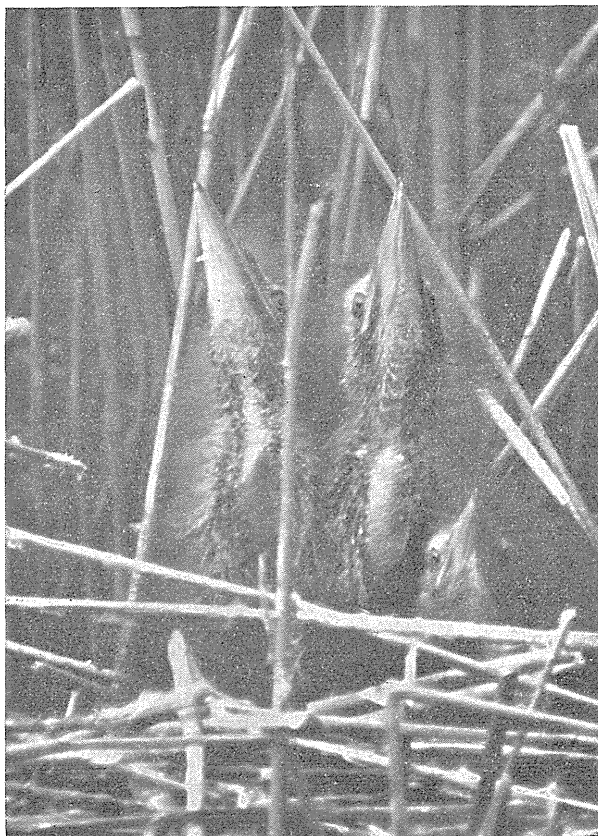
Sortterne, *Chlidonias nigra*. Ret talrig paa alle Vejlerne, ruger kolonivis, ofte med korte Mellemrum, i Rørskovenes aabne Udkanter, som Regel i Vand og paa dyndet Grund, adskillige Kolonier dog saa tilgængeligt, at Æggene samles fra Land. De største Kolonier findes sikkert paa Selbjerg Vejle,

iøvrigt træffes alle Størrelser til over et halvt Hundrede Reder. Saavel Ankomsttid som Æglægningstid varierer en Del. 1935 saa jeg den første 14. April, 1936: 7. Maj, 1937: 4. Maj. Om Efteraaret ses nogle i hvert Fald August ud, medens Fjordternen forsvinder i Begyndelsen af Maanedens. I April ses kun enkelte. Æglægningen begynder i de fleste Kolonier omkring Midten af Maj. 13. Maj 1934 fandt jeg to Kolonier med baade 3, 2 og 1 Æg i Rederne. Første Æg har her været lagt ca. 10. Maj, noget tidligere end mig bekendt hos andre Ternearter. Sortternen er langt den talrigste Terneart paa Vejlerne og absolut en af Karakterfuglene med sin ejendommelige Stemme og flakkende Flugt over Sivskovene. Forøvrigt søger den lejlighedsvis Føden over al Slags Terrain, men Styrtedykning benytter den sjældent.

Hejre, *Ardea cinerea*. Indtil Midten af Juli ses kun enkelte Omstrefjere. Saa kommer en stærk Stigning i Antallet, som kulminerer i Løbet af Juli. Flokke paa 10—20 ses da paa alle Vejlerne, søgende Føde i Søer og Kanaler.

Rørdrum, *Botaurus stellaris*. Efter Brølene at dømme har Rørdrummen i de senere Aar været i kendelig Tiltagen som Ynglefugl paa Vejlerne. Ud fra forskellige Omstændigheder ved to fundne Reder opregnede jeg Foraaret 1937 henved 20 nogenlunde sikre Ynglesteder, fordelt over Selbjerg og Vesløs Vejler samt ved Tømmerby og Østerild Fjord. Kan man imidlertid gaa ud fra, at hver brølende Han repræsenterer et Ynglepar, bliver Resultatet betydelig større. Fra Tid til anden kan man faa Brøl at høre fra større Rørbevoksninger paa alle Vejlerne, selvom nogle af dem antagelig stammer fra Omstrefjere. Engang imellem, naar Lydene i blikstille Vejr rækker længst, kan de høres fra alle Sider som en næsten uafbrudt Tone baade ved Tømmerby Fjord og paa Selbjerg Vejle. Sidstnævnte Sted saaledes 3. Maj 1937, en lun og stille Aften, hvor jeg kom til den Opfattelse, at der maatte være mindst 20 brølende Fugle alene omkring Selbjerg-Søen. Paa de vestlige Vejler høres under gode Vejrforhold i hvert Fald samme Antal. Jeg tør dog ikke paa dette Grundlag sætte Yngleparrene til 50. En Uges Tid ind i Juli hører Brølene efterhaanden op; til sidst høres kun med lange Mellemrum et Par svage Stød.

Kun 2 Reder fandtes, begge 1936 ved Tømmerby Fjord. Begge Kuld var paa 5 Æg. I det ene klækkedes de første Unger 4. Maj, i det andet 13. Maj. De fodres med opgyldede Frøer, Fisk og Vandinsekter, som ofte hentes flere Kilometer

ARTH. CHRISTIANSEN fot.

Fig. 9. Rørdrum-Unger paa Reden, 10 Dage gl. Tømmerby Fjord 24. 5. 1936.

fra Redepladsen. Under Flugten mellem Rede og Fiskeplads kan man i Ungetiden normalt faa Fuglen at se flere Gange daglig, nu og da paa nært Hold, da flyvende Rørdrummer ikke er slet saa menneskesky som f. Eks. Fiskehejren.

Skehejre, *Platalea leucorodia*. Inspektør WELLING-NIELSEN meddelte mig 20. Maj 1934, at han — sammen med en Mand,

som ogsaa kendte Fuglens Flugtbillede særdeles godt fra dens Yngleperiode — et Par Dage tidligere havde set 2 Skehejrer flyvende højt oppe over Bygholm Vejle. Andet kan jeg ikke meddele. Mit Haab om selv at faa Fuglen at se blev skuffet.

Stork, *Ciconia ciconia*. Søgende Føde og i varmt Vejr kredsende højt tilvejs ses Omegnens Storke regelmæssigt Sommeren igennem, om Foraaret mest i Udkanterne, men i tørre Aar ogsaa langt ind over Enge og Lavvande, hvor det særlig gaar ud over Frøerne. Lejlighedsvis tager de dog baade Hugorme (paa Dæmningerne) og forskellige Fisk i Kanalerne. Begge Dele har jeg set dem gylpe op til Ungerne, og til Tider fundet Gedder paa 30—40 cm's Længde under Reden. Sygdom og indbyrdes Slagsmaal (samt Lynnedslag) hjemsøgte de tre Reder, jeg kendte, saa der nogle Aar ikke blev Yngel, andre Aar 2—3 Ugers Forskel i Ungernes Udvikling. Normalt er de flyvedygtige midt i August og afrejser sidst paa Maaneden, dog var Bygholms Storkefamilie endnu ikke rejst 7. September 1934.

Om Eftermiddagen den 22. Juli 1934 gik ca. 50 Storke i samlet Flok en Times Tid paa en Eng ved Skaarup Odde. Næste Morgen saa jeg 42 svævende omkring en Kilometer tilvejs over Skaarup. Desværre saa jeg ikke, hvorfra de kom, eller hvilken Vej de tog.

Taarnfalk, *Falco tinnunculus*. Af og til set jagende over Vejernes Udkanter.

Lærkefalk, *Falco subbuteo*. Én saas jagende over Glombæk 22. August 1934.

Vandrefalk, *Falco peregrinus*. Gæst i Træktiderne, særlig om Efteraaret fra først i September, samt muligvis Vintergæst. Jeg saa den ikke om Foraaret, men fandt mange umiskendelige Rester af dens Maaltider (Ænder, Viber, Strandskader o. l.). 7. September 1934 kom én i rasende Fart i Hælene paa en Krikand over Glombæk. I sidste Øjeblik styrtede Anden sig gennem Vandfladen med et voldsomt Plask, mens Falken fortsatte og var ude af Syne paa faa Sekunder.

Musvaage, *Buteo buteo*. Enkelte saas paa Foraarstræk i April

og Maj, altid meget højt. Én trak mod S.V. den 15. April 1935. Yngler neppe i Nordvestjylland.

Rørhøg, *Circus aeruginosus*. Ogsaa denne i en Aarrække faatallige Yngleflugt tiltager kendeligt paa Vejlerne. Den ruger nu i de større Rørskove paa alle Vejlerne, ca. 25 Par ialt, hvoraf Hovedstyrken falder paa Selbjerg Vejle og Tømmerby Fjord. De fleste er til Stede allerede fra Slutningen af Marts, og sidst i Maj ser man dem begynde at fodre Unger, dog har Fund af blodstribede Æggeskaller givet mig Grund til at tro, at enkelte Par, maaske de ældste, faar udruget ca. 15. Maj. Efter Midten af Juli er de fleste Kuld paa Vingerne. Under Rugetiden er Rørhøgen meget følsom overfor Forstyrrelse; Reder med nylagte eller svagt rugede Æg bliver konstant forladt. Baade i April, Maj og Juni ses Fuglene flyve med Siv til Rede. Paa Jagt færdes de overalt, ogsaa ind over de omliggende, dyrkede Arealer. Føden veksler lige fra Mus og Fugleungers Størrelse til voksne Blishøns, og en Mængde Arter søger at genere deres Jagtture. Morsomt er det at se dem under Flugten vende om paa Ryggen og hugge med Kløerne efter de mest nærgaaende.

Hedehøg (Enghøg), *Circus pygargus*. Ikke sjældent, søgende Føde Foraar og Sommer igennem, men yngler kun undtagelsesvis paa selve Vejlerne. Rede med 4 Æg blev fundet i en Rørskov Nord for Østerild Fjord 26. Maj 1935.

Spurvehøg, *Accipiter nisus*. Over Enge og Kær ses den ofte paa Jagt. Yngleflugt i de fleste af Omegnens Plantager.

Fiskeørn, *Pandion haliaëtus*. 11. Maj 1936 saa jeg sammen med TH. KJÆR en Fiskeørn svæve over Tømmerby Fjord og sætte sig et Øjeblik paa en Pæl. Rørhøgehannerne generede den. En anden — eller samme? — Fugl blev rapporteret af flere Iagttagere ved Østerild Fjord ca. 10 Dage senere.

Mosehornugle, *Asio flammeus*. Én fløj mod Syd over Kærup Holme 14. Maj 1936, forfulgt af Hættemaager og Rørhøge. Antagelig en Fugl paa Gennemrejse.

Ringdue, *Columba palumbus*. Mindre Flokke og enkelte In-

divider ses jævnlgt flyvende i forskellige Retninger over Vejlerne. Yngler alm. i de tilstødende Plantager.

Mursejler, *Apus apus*. Enkelte, sikkert Ynglefugle fra Omegnen, flyver jævnlgt omkring over Vejlerne efter Insekter.

Gøg, *Cuculus canorus*. Den er hyppigst i Udkanterne, men iøvrigt almindelig næsten overalt, følger ofte Dæmningerne langt ud i Rørskovene, hvor den kukker fra Buske og Hegns-pæle. Den første hørtes 6. Maj (1934), den sidste samme Aar saa sent som 28. August (undtagelsesvis); som Regel er den tavs fra en Uges Tid ind i Juli. En Uge ind i September ses endnu enkelte. En Gøgeunge, udklækket i en Engpiberrede ca. 16. Juni 1934 og flyvedygtig 6. Juli, fulgtes og madedes endnu 15. Juli af Forældrene, mens den stadig peb fint og sitrende som en lille Fugleunge.

Skade, *Pica pica*. Almindelig i Omegnen, undertiden ynglende i Buske paa Dæmningerne. Disse Kuld opfødes for en stor Del med Fugleunger og Æg fra Vejlearealet.

Krage, *Corvus corone cornix*. Familierne fra Omlandets Plantager tager en stor Del af deres Føde paa Vejlerne, særlig hvor Hegn paa Dæmningerne eller udskydende Odder byder paa gode "Udfaldspunkter", sjældnere paa de aabne Enge, hvor især Hættemaager og Viber behandler dem ilde.

Rødrygget Tornskade, *Lanius collurio*. Enkelte Par yngler hist og her i Buskadser paa Dæmninger og Strandskrænter.

Digesvale, *Riparia riparia*. Ses talrigt over Rørskovene, jagende Insekter Sommeren igennem. Omegnen, særlig det bakkede Hannæs, huser mange Kolonier, men der synes dog at komme en Tilgang efter Yngletiden. Allerede omkring 1. August ses Flokke paa ca. 500, jagende om Dagen, overnattende i Tagrørene. Ankomst 4. Maj (1934 og 1936).

Bysvale, *Delichon urbica*. Jager undertiden over Udkanterne, men er ret faatallig Ynglefugl i Omegnen. Tidligste Dato 2. Maj (1937).

Landsvale, *Hirundo rustica*. Ynglefugl under flere af Broerne over de større Kanaler, i Ruinerne samt overalt i Omegnen.

2 Kuld er sikkert almindeligt, idet Reder med Æg findes til Begyndelsen af August. Flokke paa mange Tusinde ses i August og overnatter i Rørskovene. Tidligste Dato noteret 1. Maj (1936 og 1937).

Lærke, *Alauda arvensis*. Yngler spredt paa de nogenlunde tørre Engstrækninger, dog stedse talrigere langs Udkanterne, hvor Græsset er kraftigt.

Stær, *Sturnus vulgaris*. Flokkevis er Stæren næsten en af Vejlernes Karakterfugle. Sidste Halvdel af Maj undtaget, kan større og mindre Stæreflokke ses hele Sommeren. Sværme paa Tusinder iagttages saavel i April som i Juni, Juli, August og senere. Om Dagen strejfer de paa Engene, om Aftenen kaster de sig i Rørskovene efter pragtfulde Flyveøvelser.

Rørsanger, *Acrocephalus scirpaceus*. Yngler i de fleste nogenlunde tætte Rørbevoksninger. Ankomst ret sent, hørt første Gang 13. Maj (1936). Ogsaa Yngletiden kan trække længe ud; første Æg fundet 14. Juni (1934). Adskillige Kuld flyver først fra Reden efter Midten af August. Sidst i denne Maaned tynder deres Antal stærkt ud, og de ses nu ogsaa paa Trækstederne. Svag Sang høres dog stadig af og til.

Sivsanger, *Acrocephalus schoenobaenus*. Alm. Ynglefugl, tilsyneladende noget talrigere end Rørsangeren. Hørt første Gang 7. Maj (1934). Adskilligt tyder paa, at nogle Par ruger 2 Gange aarligt. Sang høres ofte langt hen i Juli, mens Rørsangeren normalt ikke synger efter ca. 10. Juli (dog se ovenfor). Et betydeligt Gennemtræk synes at foregaa sidst i August og først i September.

Engpiber, *Anthus pratensis*. Ynglefugl overalt paa Engene, men helst paa de sandede og ufrugtbare. Et sydgaaende Træk begynder i de første Septembere dage.

Gul Vipstjert, *Motacilla flava*. Paa selve Vejlerne yngler ikke ret mange Par, derimod er den almindelig mange Steder langs Udkanterne, som Regel lidt faatalligere end Bynkefuglen.

Hvid Vipstjert, *Motacilla alba*. Ret alm., skønt meget stedegen, Ynglefugl, holder mest til i Nærheden af Broer, Pumpe-møller og Ruiner, samt ved Bebyggelser i Udkanterne.

Sjagger, *Turdus pilaris*. Naar gennemtrækkende Flokke fra først i April til Midten af Maj holder Rast flere Steder langs Udkanterne, søger de undertiden Føde paa Vejlerne med Udgangspunkter fra Hegn og Plantninger.

Digesmutte, *Oenanthe oenanthe*. Yngler neppe paa selve Vejlerne, men enkelte Par holder til hele Sommeren paa egnede Pladser i Nabolaget.

Bynkefugl, *Saxicola rubetra*. Ret alm. ynglende langs Udkanterne. Reder oftest paa Dæmninger og Grøftekanter.

Rørspurv, *Emberiza schoeniclus*. Dens Rede træffes langt oftere end nogen af de andre Smaaafugles, særlig paa Dæmninger og Brikker gennem Rørskovene findes fra Begyndelsen af Maj en Mængde. Alt i alt er den sikkert talrigere end baade Rørsanger og Sivsanger. Fuldtalligt tilstede fra Slutningen af Marts. Dens Tendens til at trykke sig, ogsaa i aabent Terrain, gør det muligt for Rørhøgene at fange et betydeligt Antal.

En Del Arter bemærkedes ikke indenfor Vejlernes administrative Omraade, men i de tilstødende Marker, Plantager og Haver. Af disse ansaa jeg følgende for Ynglefugle paa Egnen (Dato tilføjet, hvor Arten kun er noteret en enkelt Gang):

Stor Flagspætte, *Dryobates major* (30. April 1936); Skovskade, *Garrulus glandarius*; Allike, *Coloeus monedula*; Jernspurv, *Prunella modularis*; Sortmejse, *Parus ater*; Topmejse, *Parus cristatus*; Tornsanger, *Sylvia communis*; Gærdesanger, *Sylvia curruca*; Gulbug, *Hypolais icterina*; Løvsanger, *Phylloscopus trochilus*; Fuglekonge, *Regulus regulus*; Sangdrossel, *Turdus ericetorum*; Solsort, *Turdus merula*; Rødhals, *Erithacus rubecula* (8. Maj 1936); Graaspurv, *Passer domesticus*; Skovspurv, *Passer montanus*; Bogfinke, *Fringilla coelebs*; Stillids, *Carduelis carduelis*; Tornirisk, *Carduelis cannabina*; Gulspurv, *Emberiza citrinella*; Kornverling, *Emberiza calandra*.

Følgende var antagelig Omstrefere eller gennemrejsende: Isfugl, *Alcedo atthis ispida* (23. Juli 1934); Havesanger, *Sylvia borin* (22. Juli 1935); Gransanger, *Phylloscopus colly-*

bita (20. April 1935); Ringdrossel, *Turdus torquatus* (25. April 1937); Rødstjert, *Phoenicurus phoenicurus* (13. Maj 1936); Kvækerfinke, *Fringilla montifringilla* (3. Maj 1936); Lille Korsnæb, *Loxia curvirostra*.

Til et Par af disse sidste skal jeg gøre følgende Bemærkninger: Korsnæb hørtes af og til i Gran- og Fyrreplantagerne eller saas flyvende over disse. Juli 1935 var de talrigst, besøgte da selv de mindste Plantninger, saaledes 14. Juli 1935 en Flok paa 18 omkring over Skaarup Odde. Det er maaske ikke utænkeligt, at enkelte yngler i de store Plantager i Nabolaget.

Sortmejse og Topmejse var ret almindelige, stedvis talrige, Ynglefugle i Plantagerne. Alliken hyppig i Kirketaarnene.

Isfuglen yngler neppe paa Egnen. Den nævnte opholdt sig ved et Vandhul i Plantagen ved Bygholm. Arten siges at være fast Vintergæst ved flere af de store Kanaler.

Lærer SØDBORG, Vesløs, har venligst meddelt mig, at han 9. November 1900 skød en Lille Skallesluger, *Mergus albellus*, ved Dæmningen Nord for Glombæk. Han oplyser desuden følgende af særlig Interesse: En Kohejre, *Ardeola ibis*, — det første danske Eksemplar — blev skudt paa Selbjerg Vejle Vest for Søen den 26. Oktober 1903. En Triel, *Burhinus oedincnemus*, blev skudt 27. Oktober 1904 i Nærheden af Bolbjerg. En anden paalidelig Iagttager saa 16. Maj 1932 en Sort Stork, *Ciconia nigra*, søgende Føde paa Vesløs Vejle.
